

Djan, d'Andrei Platónov, descens a l'infern dels vius

Ramon Mas

Una de les alegries literàries més sonades dels darrers anys ha estat, sense cap mena de dubte, el compromís d'Edicions de 1984 per traduir i publicar les principals obres d'**Andrei Platónov**, un dels escriptors més brillants del segle XX que fins fa ben poc seguia inèdit en el nostre idioma. Van començar el 2009 amb el descomunal *Txevengur*, al que va seguir *La rasa*, tot just fa un any. Ara, amb la recent publicació de *Djan*, les tres obres mestres d'aquest singularíssim autor rus ja es poden llegir en català, i això, amics lectors, més que agrair-ho, hem de celebrar-ho. És més, cal lloar la tasca d'en **Miquel Cabal**, que ha traduït els tres volums al català amb una naturalitat que ens permet accedir a l'univers de Platónov sense cap mena de jet lag lingüístic.

El primer que xoca en llegir Platónov és el seu estil, tan genuí, tan de collita pròpia, que sembla que sorgeixi del no res. Prenyat d'una exuberància gens pomposa, la seva manera de construir cada frase i cada paràgraf dota a les paraules de nous significants, gens obvis, i que a primera vista poden semblar recargolats, però que a poc a poc et xuclen cap a dins del llibre. La seva força expressiva és devastadora, la claredat de les emocions: diàfana. Els paisatges són estats d'ànim, les sensacions impregnen els objectes i els personatges es fonen amb el seu entorn de tal manera que costaria diferenciar quina part d'un sentiment pertany al personatge i quina a tot allò que l'envolta.

Djan és la història d'en Nazar Txagatàiev, un nen criat a la tribu nòmada dels djans, al desert del Turcmenistan, al qual la seva mare obliga a marxar del poble. La seva pobresa és extrema, no serà capaç d'alimentar-lo i per això l'envia ben lluny, allà on pugui sobreviure amb menys dificultats, on deixi de ser una càrrega. En Nazar és adoptat per l'estat soviètic, i després de formar-se i graduar-se en economia, és enviat de nou al seu poble per establir-hi el socialisme.

El gruix del llibre és la lluita de Txagatàiev per desentumir l'ànima dels djans, individus endormiscats que viuen en el llindar de la vida i la mort, en condicions duríssimes, i que segueixen endavant per inèrcia. El protagonista ni es planteja instaurar un sistema de producció socialista, per ell la voluntat del socialisme és la de fer feliç a la gent, i en això es concentra. Tanmateix, els djans duen la supervivència com una creu sobre les seves esquenes, i sovint s'han de recordar a si mateixos que el cor els batega.

En aquesta ocasió Platónov s'endinsa en els fonaments més elementals de l'ànima humana i ens obliga a preguntar-nos si la possibilitat d'una felicitat, més enllà de constructes teòrics i polítics, forma part de la nostra naturalesa.